

Zondag 12 juli 2020 Rust in een rusteloze tijd

Evangelielezing: Mattheüs 11 : 25 – 30

Komt tot Mij, allen die vermoeid en belast zijn en Ik zal U rust geven, zegt Jezus.

En wie is er niet vermoeid en belast en wie verlangt er niet naar rust? Onze levens zijn doorgaans zo vol, vol met van alles dat we moeten en wat we willen.

Altijd zoveel te regelen en te checken, zoveel prikkels en drukte in ons hoofd. Zoveel zorgen, om onszelf, om de mensen in onze omgeving.

Soms lijken we gevangen in een web waaruit geen ontsnapping mogelijk is. In een flits kunnen we wel eens denken: wil ik wel zo leven? Maar we denken het meestal nooit te lang en gaan gewoon door.

En dat ging in de afgelopen tijd niet meer. Ineens kwam er heel veel stil te liggen van alles waar we ons leven anders mee vulden. Zomaar een lege agenda. Door de een werd dit als weldadig ervaren. Eindelijk rust. Voor de ander was het een verschrikking. De drukte nam toe, iedereen thuis werken, kinderen die schoolwerk moesten maken. Voor anderen was het een beklemmend lege tijd. Saaie tijd. Stille tijd.

En natuurlijk is het heel afhankelijk van je persoonlijke omstandigheden hoe je dit alles hebt beleefd. Als je in een verpleeghuis bent waar je geen bezoek mocht ontvangen of als je je partner of een van je ouders ineens niet meer mocht bezoeken is dat natuurlijk vreselijk. Of als je echt zelf bang bent te worden getroffen door het virus voel je een voortdurende onrust.

Op de vraag in een enquête over wat een mens in deze tijd onrustig maakte kwamen antwoorden voor als: angst voor het virus en voor wat dit aan kan richten, angst dat mensen geen rekening houden met elkaar. Zoveel onrust. Mensen , zoekend naar rust.

Ook het geloof kan een bron zijn van onrust. Jezus richt zich hier tot mensen voor wie geloof zorgt voor veel innerlijke onrust. Mensen die gespannen worden van alle regels en geboden. Voortdurend bang het niet goed te doen. Jezus gebruikt het beeld van het juk. Een juk is iets dat zwaar kan drukken, dat je het liefst van je af wilt gooien. Zoals we bij tijd en wijle de beklemming en dreiging van de afgelopen tijd wel van ons af wilde schudden om weer het normale te ervaren. Zoals we er nu naar verlangen kunnen ons even niet te hoeven houden aan dat voortdurende, onnatuurlijke, afstand houden van elkaar.

Wat kan een juk zwaar zijn. Misschien zijn er onder u nog wel die vroeger echt een juk op de schouders hebben gedragen. Een soort houten balk, die op de schouder wordt gedragen om een last te verplaatsen. Aan beide uiteindes zit een haak of een inkeping, waaraan een touw of een ketting met een mand of een emmer kan worden bevestigd. Een juk met twee emmers water is in Nederland het traditionele beeld. Denkt u maar aan afbeelding bij het kinderliedje ‘twee emmertjes water halen’ En zo’n juk kan best zwaar zijn en daar word je moe van. Om zware lasten te dragen gebruiken we geen juk meer, maar toch kunnen we soms een zware last te dragen hebben. Welke dat zijn is natuurlijk voor iedereen verschillend.

Een paar voorbeelden: Godsdienst kan bijvoorbeeld voor mensen een knellend juk zijn. Als het lasten en schuldgevoelens op de schouders legt. Steeds maar weer het gevoel dat een mens niet voldoet aan wat geloof en kerk van hen verlangt. Ook werk kan een enorm juk op je schouders leggen. Een overvolle agenda of de stress die al het thuiswerken met zich meebrengt.

Of je hebt geen werk, geen plezier in je werk. En een mens kan ook zichzelf een juk opleggen. Steeds tegen jezelf zeggen dat je niet veel voorstelt, dat je een mislukking bent. Zo kan ons gepieker een knellend juk worden.

Jesus wil ons van al die jukken bevrijden maar moet Hij er dan een ander voor in de plaats leggen? 'Neem mijn juk op je en leer van mij. Mijn juk is zacht en mijn last is licht. Maar hoe zacht een juk ook is, het blijft wel een juk. Hoe licht een last op de schouders ook is, het blijft natuurlijk wel een last om te dragen. Zo is dit beeld van Jesus voor ons ook helemaal niet meteen duidelijk. Voor een jood uit Jesus' dagen is het beeld van het juk onmiddellijk duidelijk. Want een jood die leefde naar de Tora, de Wet van Mozes, had het juk van de geboden op zich genomen. Dat is allereerst iets vreugdevols. Want tot op de dag van vandaag viert de synagoge op een uitbundige manier het feest van de vreugde der Wet. Met de Torarollen in de hand dansen de mensen in het rond. Uit blijdschap vanwege de Tora, de joodse wet. Maar het werd langzamerhand een steeds zwaarder juk, uiteindelijk waren er 613 voorschriften, die het leven steeds ingewikkelder maakten.

Daar had je Schriftgeleerden voor nodig. Matteüs is een Schriftgeleerde. Een man thuis in de joodse traditie. En Jezus wordt bij deze Schriftgeleerde ‘zachtmoedig en eenvoudig van hart’ genoemd.

Jezus gunt rust aan allen ‘die vermoeid zijn en onder lasten gebukt gaan’. Niet alleen onder de lasten van de wet, maar ook onder de lasten van het dagelijks leven. Waar het hier in het Evangelie waarschijnlijk letterlijk over gaat, is over dagloners die moeten zien rond te komen van een karig loon in Galilea. Een onzeker en hard bestaan. Want iedere dag moet je maar weer aan werk zien te komen. Het zijn mensen die spottend ‘kinderen’ – eenvoudige mensen (NBV) worden genoemd: de ongeletterden, die al die 613 voorschriften niet kennen. Van deze naam, kinderen/eenvoudige mensen/ maakt Jezus echter een geuzennaam. Niet de mensen die als wijs en verstandig gelden, maar juist de eenvoudigen van hart staan open voor de boodschap van het koninkrijk van God. Daar dankt Jezus zijn Vader voor. Hier zien we weer de omkering van het evangelie: de laatsten worden de eersten. Het begint bij de mensen voor wie het niet wordt verwacht.. Aan deze mensen belooft Jezus rust. En dat is niet alleen voor straks, ooit, ver weg, in de hemel of zoiets. Maar het is hier en nu te proeven. Ieder in vrede onder de eigen vijgenboom. Niet meer opgejaagd. Niet meer: geplaagd door getob en onrust.

Wat ik een ieder van u wens en toebidt, is dat uw juk zacht en uw last licht zal worden. Dat is natuurlijk niet altijd zo. Dat weet ik maar al te goed.

Er zijn zoveel pijnlijke verhalen zijn. De zorg en het stille verdriet dat niet wordt gezien. De eenzaamheid waar zo snel aan voorbij wordt gegaan. Het gemis van een partner, een man, een vrouw, een moeder, een vader, een kind. Ziekte in het lichaam of van de geest. Sommigen moeten heel veel dragen in hun leven.

‘Komt tot mij, allen die vermoeid en belast zijn.’ Allen, niemand uitgezonderd. Jezus nodigt een ieder uit het juk af te leggen, de frustraties, pijnen, verdriet, schuld en wat niet al achter ons te laten.

Want, zegt Jezus, mijn juk is zacht en mijn last is licht. Deze evangeliewoorden, over de lichte last, zeggen niet alleen iets over Jezus, maar misschien nog wel meer over zijn navolgers en over onszelf.

Ze bevatten een oproep om met dezelfde vriendelijkheid en eenvoud met elkaar om te gaan. En als we dat doen, dan houden we de last werkelijk licht.

Kom naar mij... en ik zal jullie rust geven. De rust, die we dan vinden is niet de rust van ‘op je lauweren rusten’.

Er wordt immers gelijk al weer gesproken over een juk. Misschien kunnen we dan denken aan de woorden die Jezus geeft als samenvatting van de wet: heb God lief en je naaste als jezelf. Van 613 voorschriften naar twee regels. Dat is een juk van zachtmoedigheid.

Zachtmoedigheid wil niet zeggen: dat we ons neerleggen bij onrecht of dat we niet kritisch zouden mogen zijn.

Bedoeld wordt dat we ons niet laten afleiden van Gods weg met ons. Juist als we die weg niet uit het oog verliezen zullen we zachtmoedig reageren.

Die zachtmoedigheid is geen zwakheid of lafheid of behaagziekte. Het is de macht die Jezus aan zijn volgelingen gegeven heeft om Hem zo te volgen. Het is de kracht die Hij ons schenkt, de kracht van de Geest, om overeind te blijven en passend te reageren op weg naar Gods koninkrijk.

En zachtmoedigheid kunnen we leren. Het is geen aangeboren karaktertrek die de één heeft en de ander niet. Het is een gedrag dat je kunt ontwikkelen en je vormt tot een zachtmoedig mens.

En laten we niet wanhopen als we er toch niet altijd in slagen zachtmoedig te zijn. Want het is een leerproces. Er is gelukkig ook altijd de mogelijkheid om elke dag een nieuw begin te maken Om excuus aan te bieden, spijt te betuigen over wat niet goed is geweest.

En als zo rust en vrede met ons zullen meegaan, is niet alle onrust verdwenen, is er nog steeds onvrede en onrust. Laten we het niet te mooi maken. We weten wel beter, onze ervaring is helaas anders. Die onrust en onvrede maken deel uit van het mensenleven, dat weten we maar al te goed.

En toch: zullen wij dan niet in navolging van Jezus ons ervoor inzetten dat rust en vrede ons omringen. Tot vreugde voor onszelf en de ander.

Loosdrecht, Gereformeerde Kerk

ds. Hillegonda Ploeger